

um var, at rentustøðið uttanfyri Føroyar fall so nógv. Tað bleiv bilgari at læna pengar. Donsk kredittfeløg fóru at arbeiða í Føroyum. Slík kredittfeløg eru lutfalsliga bilig í rakstri og læna út í fyrsta prioriteti og uppeftir. Alt nakað, sum frammanundan varð figgjað í peningastovnunum við einum heilt øðrum kostnaði.

Tá rentustøðið uttanfyri fall blivu kredittfeløgini sera kappingarfør. Samstundis var ein stórus búskaparligur vøkstur í Føroyum, og ansni eftir, at tingini skuldu halda í longri tíð, minkaði. Tiltúgvín til at øka virkseimið loysti seg var sera stór, og tað ávirkaði eisini føroysku peningastovnar, soleiðis at sera lítið fyrvirni varð tikið í sambandi við at læna út.

Peningastovnamir upp- dagaðu tá, at teir høvdu væl stórru orku til at formidla pengar, enn teir vóru varugir við frammanundan. Føroysku peningastovnarir hava stóran eginpening og tann eginpeningin brúktu teir til veðhald fyrilutalánum. So har vóru tvær stórar keldur, sum komu fram í hesi tíðini, og sum vórðu brúktar til at økja um virkseimið í landinum. Slíkar krefur kann sjálvt ein landsbanki ikki gera enda á.

Fyrirbyrgt nakað

Hóast landsbankin hevur ikki færri enn 14 ár á baki nú - lógin varð samtykt í 1978 - so byrjaði stovnurin ikki at virka fyrr enn fyrri fyra árum síðani. So tað at tú setir fakfólk at arbeiða við slíkum spurningum endavendir ikki tey víðurskipti, sum eru galdandi í einum landi. Men marginalt kann tað gera mun í tí dagliga arbeiðinum. Hetta at ein eisini samanlagt hevur landsins áhugamál sum arbeiðsøki vil gera mun í tí smáa og í longdini, men tað kann ikki uppviga grátigheitina, so eg hugsi, at ein stórus partur, sum fór fram í 80-unum var farin fram, sjálvt um landsbankin virkaði tá. Tó má sigast, at ein hevði helst fyrr verið varugur við, at gongdin mátti stöðgast.

-Var landsbankin stovnaður í 1975 og vit høvdu fólk við umrøddu spurningum sum arbeiðsøki, so hevði ein eisini verið betri førur fyrri fingið eygað á, hvat fór at henda. Men aftaná at landsbankin varð stovnaður skuldu

ganga nøkur ár at byggja hann upp.

-Virka tit eisini sum ráðgevi hjá landsstýrinum?

-Vit virka meira sum ein stovnur, sum skal gera sær eina uppfatan av gongdini heldur enn beinleiðis at ráðgeva landsstýrinum sum so. Landsbankin er kanska líka nógv ráðgevi hjá peningastovnunum sum hjá landsstýrinum. Ætlanin er, at landsbankin skal arbeiða við lántøkunum hjá landskassanum og tá kemur ein náttúrliga inn á ávís búskaparlig víðurskipti, sum politikarar skulu taka støðu til.

Mistu pellingina

-Hóast tú sigur, at tað vóru víðurskipti uttanfyri Føroyar, sum vóru ein høvuðsorsøkin til skeivu gongdina, men hvør hevði tá kortini ábyrgdina av, at búskapurin varð yvirupphitaður, og hvør kundi stöðga gongdini?

-Bæði politikarar og bankar hava ábyrgdina. Tað er ikki bara annar parturin. Men útgangsstøðið vóru tær krefur, sum vóru í gongd og tað er tí sera torført at plasera skuld. Sjálvt um bæði politikarar og bankar sá, hvønn veg tað bar, so vóru teir maktaleysir ímóti teimum kreftum, sum vóru í gongd.

Alla tíðina síðani 50-uni og upp til 80-uni var rentustøðið vaksandi í øllum heiminum og hesa tíðina virkaði skipanin stabiliserandi fyrri føroyska búskapin, tí peningastovnarir settu sín yvirskotslívidet í donsk virðisbrøv. Har var ein sjálvregulerandi mekanisma. Men tá rentustøðið uttanfyri okkum fór niður um okkara mistu vit pellingina, og tá var eingin sjálvregulerandi mekanisma, sum rættaði hetta upp.

-Men kundi landsstýrið ikki bara stöðgað peningastreyminum inn í landið?

-Tað vóru sterkar krefur vit arbeiddu ímóti, og sum vit ikki vóru førir fyrri at standa ímóti, og tað sama kann sigast um peningastovnar. Og tað hevði so eisini verið líkamikið, hvør sat í landsstýrinum.

-Tað hevði sjálvandi verið gott, um tað var ein lögmaður ella onkur annar, sum síðst í 70-unum og serliga fyrst í 80-unum, sum sá hetta. Men tá fundamentið, tvs. rentan uttanfyri

Føroyar lækkaði, tá hetta fundamentið var vekk, so broyttust fortreytirnar fyrri stýring eisini.

Tað hevði verið sera heppið, um vit høvdu ein persón, sum gjøgnumskoðaði hetta. Men tað høvdu vit ikki. Sjálvt ikki peningastovnarir vóru greiðir yvir, at hetta fyrbrigðið var so avgerandi fyrri okkum. Sjálvt ikki fremstu ráðgevararnir í hesum landi vóru greiðir yvir, at hvørv fundamentið undir teimum sjálvregulerandi mekanismunum, so varð ein tikin á bóli. Tú sær líknandi víðurskipti áðrastaðni.

Landsbankin fer at gagna samfelagnum

-Hvønn tjáning hevur landsbankin so nú?

-Eydnað okkara arbeiði fer tað at gagna øllum samfelagnum. Í veruleikanum er skeivleikin tann, at ongin í Føroyum hevur havt umrøddu spurningar sum arbeiðsøki. Sagt hevur verið, at hetta hevur ikki verið neyðugt, tí bankarnir eiga at røkja hesa uppgávu.

Sigur Poulsen heldur, at okkum eisini tørvar heilsuligar reglur fyrri búskapin í landinum, soleiðis at vit alla tíðina kunnu fylgja við, hvat tað eru fyrri krefur, sum gera seg galdandi í landinum, har nakrar upphava hvørja aðra og uppfatur aðrar verða so stórar, at alt annað verður skúgvað til viks.

-Aðrastaðni hevur tú tjóðbankar, universitet og fólk, sum hava hetta sum arbeiðsøki, men sjálvt har verða tey eisini tikin á bóli, so vit skulu vera varin við ikki at koma fram til ov skjótar og avgjördar niðurstøður, sum plasera ábyrgd.

Embætisfólk og politikarar

Vit spurdu at enda landsbankastjóran, hvat hann heldur um okkara politikarar og vinnulívsfólk og annars um sambandið millum embætisfólk og politikararnar.

-Eg havi stóra virðing fyrri fólk, sum arbeiða í politikki og í vinnulívinum. Tað, at landið er lítið, ger, at umsitingin er veik. Mín uppfatan er tann, at politikarin hevur tveir uppgávur í samfelagnum. Önnur er at umboða veljaran. Tað, sum fólkastýrið hevur framum fórar stýrisháttir, er, at tað, sum gjørt verður, er veljarans á-

byrgd.

Hitt er, at politikarin eisini hevur ta ábyrgd, at hann skal hava eina uppfatan av, hvat er tann rætta politiska gongdin. Tvs. hann skal lutvíst umboða veljarans sjónarmið og lutvíst ávirka veljarans val. Tað átti eisini verið uppgávan hjá einum landsstýrsmanni. Men har siggja vit kanska ov nógv, at politikarin eisini er embætismaður og uppfatur verri er tað hjá okkum, at vit hava eisini valt at taka nevdinir hjá tinginum inn í fyrisingarliga arbeiði. Tað er tí ein totalur forvirringur, hvat er politikur og hvat er fyrising.

Í so máta meini eg, at tað eru betri fortreytir nú enn fyrri nøkrum árum síðani, tí vit hava fleiri útbúgvín fólk, sum kunnu gera kvalifiserað embætisarbeiði.

Eg meini at fortreytin nú er til fyrri at skapa eina javnvág millum embætisverkið og politikararnar, soleiðis at politikarar í tí stóra og heila kunnu gera kvalifiserað embætisarbeiði.

-Hava vit nokk av embætisfólki í almennu umsitignini og klára hesi fólk sína uppgávu?

-Eg haldi ikki, at tað skulu nógv fleiri fólk til. Tað snýr seg um at finna samstarvsmátan millum landsstýrimenn og embætismenn.

Raðhús á Signabø

Treytað av nóg stórar undirtøku verður nú til várs farið undir at byggja tveir raðhúsbygningar við tilsamans 20 íbúðum á Signabø.

Hava tygum hug til at seta búgv í einum friðarligum umhvørvi miðskeiðis á meginøkinum, bert 15 min. frá høvuðstaðnum, nú bergholið opnar til heystar, so er hetta avgjørt rætta loysnin.

Prísirnir eru so lágur sum frá kr. 825.000,- fyrri lyklaklár hús, tá er felags reinsiverk, íbindingargjöld og liðugur asfalteraður vegur við gøtuljósum við í prísinum. Hetta merkir, at tygum koma at sita fyrri uml. kr. 4300,- um mánaðin, tá skattafyrimunurin er tikin við.

Ringið til okkara og biðið um at fáa eina mappu við tekningum og upplýsingum annars.

Samtakið prokon

Tlf. 41888 í arbeiðstíð
Tlf. 21063 uttanfyri arbeiðstíð

Tlf. 17500
við Oyggjarvegin

TILBOÐ

Alla næstu viku — frá mánadegnum
13/4 til og við sunnudegnum 19/4
bjóða vit millum kl. 12.00 og 14.00

- * Breyðflís við urtavíðgjørdum laks og sinnopsdressing.
- * Búff Bordelaise við rómagratineraðum eplum.
- * Sjukulátu mousse.

Ringið **17500**
og bileggið borð

BERT KR. 125,-